Nr. 52. Sibiiu, Sâmbătă 7/19 Maiu 1883. *Anul XXXI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Sinodul s'a terminat eri la 1 oară după ameadi, pe cât sûntem informați, resolvând toate agendele, câte le avea de resolvat. Este un testimoniu frumos acesta, dar îl dăm sinodului bucuros, pentru că și l'a dat sinodul însuși prin activitatea sa. Ne ar fi părut și mai bine, dacă și activitatea lui era întru toate conformă dorințelor generale. Însĕ noi nu putem pretinde idealuri. Corporațiunile, până când vor fi compuse din oameni, tot deauna vor lăsa și câte ceva de dorit, poate, fiind că și dorințela generale tot omenesci sûnt. Credem însĕ că progresul nu se poate disputa sinodului nostru nici în direcțiunea aceasta.

S'au făcut, după părerile noastre, oare care greșeli, cu deosebire în ce privesce seminariul archidiecesan, însĕ sperăm, vĕdĕnd interesul ce l'au desvoltat deputații sinodului în sesiunea aceasta, că pe lângă aceea că vor fi espeditivi în lucrările lor, ca acum, vor fi și mai norocoși în nimerirea cu conclusele lor. Așa dar din bine în mai bine, și din mai bine în și mai bine, și așa mai departe.

Sesiunea a încheiat-o P. archimandrit și Vicariu archiepiscopesc Nicolae Popea cu un discurs scurt, accentuând zelul, cu care deputații au concurs la promovarea binelui bisericei noastre. Ear dep. Dr N. Pop a mulțămit presidiului, va se ție atât Escel. Sale P. Archiepp. cât și Păr. Archimandrit pentru conducerea afacerilor sinodului.

O rectificare avem sĕ facem cu privire la conclusul, ce l'a luat sinodul la p. 7 al raportului general (veți „Tel. rom. Nr. 49). Alte îndreptări mai mĕrunte le vom face la sfîrșitul rapoartelor despre sinod. Rectificarea, care o facem aici este după protocolul autentic. Eată-o:

Relativ la punctul 7 despre pașii intreprinși în afacerea projectului de lege pentru scoalele medii la propunerea comisiunei:

„Sinodul ia spre plăcută sciință conclusul consistoriului, cum și pașii întreprinși de Escelența Sa Dnul Metropolit în sensul acestui conclus, regretă însĕ, că acești pași n'au avut resultatul dorit și că s'a primit din partea legislațiunei un project atât de vătămătoriu intereselor noastre bisericesci și culturale. În fine Sinodul roagă pe Ecelența Sa, ca și pe viitoriu sĕ continue în sensul numitului conclus, întreprinzĕnd toți pașii necesari pentru apărarea intereselor bisericei și scoalelor noastre."

Ședința a VII-a din 1 Maiu 1883.

Presidiul ordinariu.

Notariul dep. Petru Gligor.

După celebrarea cultului divin împreunat cu parastas în memoria Marelui Andreiu, și a binemeritatului Emanuel Gojdu și Dimitrie Andronic, se deschide ședința la 12 oare.

Protocolul ședinței premergĕtoare nefiind redigiat, autenticarea se amână.

Dep. Petru Truța face interpelațiune în sensul, că unii dintre preoții din archidiecesă întrebuințează în contra dispositiunei statutului organic limba maghiară în administrațiunea funcțiunilor.

Presidiul declară a da rĕspuns în una din ședințele viitoare.

Dep. Parteniu Cosma din considerare, că timpul e înaintat propune încheierea ședinței deschise, fiindcă sûnt obiecte de pertractat: cestiunea edificării seminariului, contopirea fondurilor etc. propune prefacerea în o conferență, pentru discutarea uneia din amintitele cestiuni. — Se primesce.

Ședința viitoare se anunță mâne la 9 oare, la ordinea ₫ilei continuarea rapoartelor.

Ședința a VIII-a din 2 Maiu 1883.

Presidiul ordinar.

Notariul Romul de Crainic cetesce protocolul ₫in șed. VI, care se autentică.

Notariul Petru Gligor cetesce protocolul din șed. VII, care se autentică.

Din partea președintelui se presentează: petițiunea dlui Atanasie Oniț pentru un ajutor anual de 150 fl. — se transpune comisiunei petiționare.

Dep. Nicolae Lazar constatând urgența dotării preoților, propune: Sinodul convins de starea miserĕ a preoților însărcinează pe Consistoriu, sau dacă află cu cale o comisiune din sinod, care sĕ facă un statut pentru dotarea preoților până în 1 Noemvre, ear până în 1 Ianuarie sĕ se împartă la deputați spre studiare. Pentru scopul acesta recomândă propunĕtorul sĕ se ia în considerare *a)* ajutorul de stat, *b)* Fondul de 30,000 *c)* Tacsele de cununați *d)* Jumătate din escedențele din toți anii. *e)* Alte dări ușoare asupra poporului. Statutul de dotare sĕ fie obiect de desbatere la sesiunea viitoare. Se transpune comisiunei bisericesci.

Urmează la ordinea ₫ilei continuarea raportului comisiunei financiare.

Referitoriu la litera D. *ε)* „în ce mod se presentă rațiociniul pe anul 1882 față de bugetul votat pe același an arată tabela aclusă sub D." comisiunea propune: sĕ rĕmână în suspens până la raportul despre rațiocinii, fiind-că stă în legătură. — Se primesce.

Partea II, despre afacerile esactorale, se ia spre sciință.

Cu privire la numĕrul de rațiocinii neașternute, consistoriul raportează că causa e *a)* negligența unor oficii protopresbiterale, *b)* personalul necorespundĕtor însărcinat cu afacerile esactorale.

Comisiunea propune: „Sinodul ia cu regret act că unele oficii protopresbiterale nu au satisfăcut datorințelor lor și însărcinează pe consistoriu a constrînge pe protopresbiteri la împlinirea oficiului cu conscienționsitate. Protopresbiterii sĕ meargă prin comune, și cu ori ce ocasiune sĕ arete însemnătatea rațiociniilor nizuind a popularisa acest sistem nou."

Față cu litera b). Comisiunea propune: „Sinodul îndrumă pe Consistoriu sĕ aplice puterile sale de lucru astfel, încât sĕ se poată îndeplini toate bine, regulat și la timpul sĕu".

Dep. Eugen Brote e de părere, că comisiunei a mers prea departe dând instrucțiuni de aici. Consistoriul își va scì face datoria și propune, sĕ se ia partea II din raportul consistoriului numai spre stiință.

Dep. Vasile Roșescu accentuează că causa neașternerii rațiociniilor este, că epitropii nostri de prin comune în cele mai multe casuri nu scie scrie și facerea rațiociniilor remâne numai asupra preoților, de multe ori se întêmplă că aceștia încă nu le fac. Din motivul acesta doresce, că în propunere sĕ se însărcineze Consistoriul a constrînge nunumai pe protopopi, ci și pe preoți, a-și îndeplini oficiul lor.

Dep. Ioan Raț constată că unele rațiocinii le-a trămis la Ven. Consistoriu, fără a sĕ fi făcut amintire în raport despre ele; ear mai multe n'a putut face și nu poate pentru că sûnt comune, cari n'au nimic.

Dep. Dr. Nicolau Pop susține părerea dep. Brote și propune că pentru generalisarea noului sistem sĕ se folosească și întrunirile de învĕțători, punêndu-se sistemul acesta nou de rațiocinii ca obiect de instrucție.

Dep. Parteniu Cosma cunoasce casuri, că preoții nu vreau sĕ facă rațiociniile, pentru că de le ar

---

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)

(Urmare).

„Dl Goffredi adêncit în cercetările sale de anticitate nu se ocupa tocmai direct de crescerea mea; el mĕ făcea însĕ sĕ recapitulez din când în când studiile și mĕ observa apoi cu îngrigire, avênd toată încrederea în judecata mea, după ce s'a convins că eu nu-mi perd timpul și osteneala. La început, el voia sĕ mĕ oprească de a îmbrățișa prea multe studii; vĕdĕnd însĕ că diversele mele cunoscințe se așe₫au fără multă confusie în creerii mei, el începu a visa pentru mine și impreună cu mine, tot ce visam și eu.

„El însuși făcuse călĕtorii, înaintea căsătoriei sale, dară totuși projectase o nouă călĕtorie archeologică prin locuri încă nevisitate de dênsul.

„El nutrea projectul acesta mai cu samă, de când făcuse o mică moștenire, ce-i permitea a'și da demisia ca profesor dela universitate. El lucra de ₫ece ani la un op, ce nu-l putea termina, fără sĕ fie vĕ₫ut litoralul Africei și unele însule din Grecia. Trebue sĕ-ți spun că el lucra anevoe și încet, din lipsa unui stil limpede și poate și din lipsa unei clarități a spiritului în lămurirea deducțiilor sale îngenioase. El era un geniu fără talent.

„El a fost mulțămit cu maniera, cum am redigeat eu unele pagini din lucrarea sa și el se hotărì a mĕ lua cu sine, ca sĕ mĕ pun în stare, ai scrie, după reîntoarcere. Eu mai că-mi perdusem mintea de bucurie, au₫ind hotărîrea aceasta; bucuria mea însĕ se schimbă în tristeță, că am sĕ las singură pe maica mea adoptivă, pe adorabila femee, care nu trăia, decât pentru noi. Eu m'am rugat, sĕ mĕ lase cu dênsa.

„Ea fu recunoscĕtoare și află un mijloc a ne mulțămì pe tustrei, oferind a venì împreună cu noi și propunerea aceasta fu primită cu entusiasm. Pregătirile de călĕtorie se făcură ca pentru o festivitate. Vai! Toate ne surideau! Sofia avea obiceiul a face preumblări lungi. La țeară ea ne urma pretutindenea. Activă, curagioasă, entusiasmată cum era, ea nu ne a fost nici când o pedecă. Uneori, când ne simțeam osteniți și fără voie, ea ne îndulcea și ne încânta cu veselia sau cu energia caracterului sĕu. Ea era încă tinĕră și puternică, deși urîtă, dară urîciunea dispăru pe lângă surisul ei ângeresc, blând și dulce. Soțul ei o iubea cu entusiasm, și dênsa ținea pe Silvio Goffredi, cel puțin de un semi-₫eu, deși el era slab, cu spinarea cam prea de timpuriu încovoiată și în gândurile sale distras peste toată închipuirea. Ce inimă curată și generoasă era în trupul acela fraged și sub esteriorul acela nehotărît și sfiicios! Desinteresarea sa era de minune. Lucrarea, căreia jertfise profesura și obiceiurile sale, dovedea aceasta. El scia bine, că atari opuri costează mai mult decât îți aduc, și în Italia mai cu seamă, dară el nu cugeta a'și mări averea prin opul sĕu; acesta era gloria sa, scopul și visul vieței sale întregi.

„Sêrmana maică era cea mai nerăbdătoare a pleca. Ea simțea o încredere absolută în providență. Noi ne-am hotărît a cerceta mai âutâiu insulele Archipelagului.

„Permite-mi a trece repede peste ceea ce urmează; amintirea evenimentelor aceste îmi sfâșie inima. După ce trecusem o parte a Apeninilor, sêrmanul meu părinte se lovì de o stâncă și se rănì ușor la un picior. Neconsiderând rugările noastre, el a negles rana și a mers încă vre-o câte-va ₫ile. Era o căldură ne mai pomenită. Precând sosirăm la țermul Mărei Adriatice, unde aveam a ne îmbarca, el a fost nevoit sĕ odichnească vre-o câteva ₫ile, și noi am chemat un chirurg, sĕ-i caute rana. Cum ne înspăimântarăm, au₫ind că cangrena este constatată! Eram într'un sat, departe de tot ajutorul inteligent. Chirurgul acela dela țeară, care semăna unui bărbier, voia sĕ-i taie cu toată liniscea piciorul.

www.digibuc.ro

face ar lucra ei înșiși contra interesului lor, având, și ei mai toată averea computată în averea bisericei. De aceea e de părere ca protopresbiterii să facă mai des visitațiuni canonice și ei înșiși să facă rațiociniile.

Dep. Demetriu Comșa accentuează, că s'au comis nebăgări de samă și în instrucția esmisă de consistoriu pe de o parte, pe de altă parte sûnt causa protopresbiterii și preoții. Instrucția consistoriului a fost prea scurtă, terminii nepricepuți și a cuprins puține esemple; preste tot a fost astfel compusă, încât chiar și pentru un specialist era lucru greu de priceput. Din acest motiv doresce, ca consistoriul să întocmească o nouă instrucție cu mai multe note esplicătoare detaiate și într'un limbagiu mai simplu. — În ce privesce pe protopresbiteri deputatul afirmă, că au vĕdut multe rațiocinii făcute, în cari erau greșeli și în adiție. De aici deduce, că protopresbiterii nici nu le citesc, ci numai se iscălesc. De aceea crede deputatul, că protopresbiterii să fie mai scrupuloși, să îndrepteze erorile, apoi să se iscălească și să caute a da instrucțiuni în causa aceasta cu toate ocasiunile. Pe viitor nu se vor mai ivì atâtea erori, de oare ce acum se propune acest obiect și în institutul nostru.

Dep. Bran de Lemenyi aderează cu părerea dep. Cosma și crede, că în cele mai multe casuri causa e renitența preoților; propune deci în astfel de casuri să se ceară ajutorul oficielor administrative.

Dep. Eugen Brote constată, că în ce privesce protopresbiteratul Hațegului poate, că s'a fi comis vre-o greșală; nu e sigur. E greșită însă părerea dep. Raț, că acolo unde comunele n'au nimica să nu se aștearnă rațiocinii, pentru că nu sûnt comune de acelea, care să n'aibă nimic. Tocmai prin nefacerea de rațiocinii — constată dênsul — că sĕrăcia devine tot mai mare. — Consistoriul și-a împlinit datorința față cu protopresbiterii. Mulți dintre aceștia au fost conscii de oficiul lor; au ținut conferențe preoțesci în causa aceasta, au delegat câte 3 preoți prin comune, ca să facă rațiociniile; ba sûnt protopresbiteri, care înșiși au făcut rațiociniile, prin urmare nu trebue aruncată vina numai asupra protopresbiterilor. — Față cu cele ce le-a ḑis dep. Comșa, cu privire la instrucția consistoriului, observă că nebăgări de seamă se întêmplă ori și unde, unde sûnt oameni, că părerile sûnt diferite și că instrucția se poate completa. După părerea sa instrucția e destul de practică, s'a redus numai la cifre și s'a adus câte un esemplu, să se vaḑă cum se fac rațiociniile. Își susține părerea, să se ia simplu la cunoscință raportul consistoriului.

După ce raportorul, Anania Trombitaș susține propunerea comisiunei, se pune la vot.

Se primesce partea dintâiu din propunerea comisiunei.

Partea III referitoare la raportul consistoriului în privința contopirei unor fonduri și în privința unor acte fundaționale și

Partea IV, cu privire la partea V. despre casele cumpĕrate de consistoriu, Comisiunea propune să se ia spre stiință; ear dep. Diamandi Manole, cere presentarea actelor, documentelor, din care să se vadă că cumpĕrarea caselor nu e în detrimentul averei archidiecesane. Părerea dênsului este că sinodul să fie un palat de cristal, în care să se vadă toate până la cel mai neînsemnat lucru.

Această propunere o află de prisos deputații: Eugen Brote, Sabin Piso, N. Cristea, de oare-ce actele stau la dispositiunea ori cărui deputat și cine are vre-o nedumerire se poate convinge din acte, dacă este întemeiată nedumerirea; ear dep. Parteniu Cosma spriginesce propunerea lui D. Manole.

Sinodul decide: Cu privire la partea V. comisiunea se însărcinează a o studia în detai a căuta actele și a veni cu o nouă referadă detaiată.

Partea VI referitoare la rațiociniul tipografiei archidiecesane și la raportul fiscalului consistorial se ia spre stiință.

La ordinea ḑilei urmează raportul comisiunei în privinta fondurilor.

Comisiunea propune și sinodul decide: inventarele așternute de consistoriu în privința fondurilor se iau spre sciință.

Cu privire la fondul rudolfin comisiunea constată o diferență între inventar și starea positivă.

Se încinge o discusiune mai lungă, la care iau parte dep. Elie Măcelariu, Petru Truța, și Diamandi Manole.

La propunerea dep. D. Manole cestiunea se ia dela ordinea ḑilei și se însărcinează comisiunea a veni în altă ședință cu o referadă mai clară în privința acestui obiect.

Se cetesc rațiociniile și budgetul.

Sinodul dă îndemnisare consistoriului pentru supererogatele făcute și abaterile dela budget le aproabă.

Cu privire la fundațiunea ciriachiană dep. Parteniu Cosma susține că e averea bisericei parochiale și propune să se dea acesteia ca să și-o administreze.

Dep. Eugen Brote espune pe scurt istoricul fondului: o femee vĕduvă a dăruit 1000 fl. bisericei parochiale. Banii au trecut în administrațiunea statului și s'au încorporat la fondul de 30,000. Biserica din loc a luat până la anul 1860, câte 60 fl interese. Dela 1860 s'a sistat darea de 60 fl. anuali. Mai târḑiu au trecut fondurile în administrațiunea consistoriului rĕmânênd fundațiunea ciriachiană încorporată tot la fondul de 30,000. Acum vine biserica fără nici un act să-și validiteze dreptul de proprietate. Ne având biserica acte la mână propune, să se ia simplu spre sciință.

Dep. Zaharia Boiu constată, că se află în protocolul bisericei din 48/49 urme despre 60 fl. cari îi primea biserica dela stat. Ce i drept biserica n'are nici testamentul în original, nici în copie. Comitetul parochial a scris la toate archivele statului fără vre un resultat. Cum că fundațiunea e proprietatea bisericei se vede din împregiurarea că biserica a căpătat până la 1860 dela stat 60 fl. Dacă venitul e al bisericei și capitalul trebue să fie al ei. Susține propunerea dep. Cosma.

Dep. Diamandi Manole observă că aici e vorba de principiu constituțional. Precum bisericii nu i-a plăcut să-i administreze statul fondurile sale, pentru că aceasta e contra constituționalismului adevĕrat, tot astfel să nu-i placă nici Consistoriului să administreze fondul, care i se cuvine bisericei. — Susține propunerea dep. Cosma.

Presidiul observă să nu se grăbească cu cestiunea aceasta. Să i se dea timp consistoriului să caute actele ca să se convingă, cum stă lucrul cu fundațiunea ciriachiană, la anul viitor să vină la sinod cu un raport detaiat.

Se primesce.

Punctul referitoriu la fondul mogaian rĕmâne în suspenso.

Urmează la ordinea ḑilei cererea comunei bisericesci Felța de 27 familii să i se scadă percentele dela 8% la 6% — se aproabă pentru timpul dela 24 Aprile 1883 — 24 Aprile 1884. Din partea comisiunei s'a propus și amortisațiunea capitalului, care însă nu s'a primit.

Raportul despre starea proceselor averei archidiecesane — comisiunea propune: să se ia spre sciință.

Dep. Parteniu Cosma observă, că sinodului n'are să i se ascearnă raportul fiscalului, ci numai cuprinsul lui pe scurt.

Se încinge o discusiune îndelungată în urma căreia se decide: Sinodul primesce propuuerea comisiunei.

Ședința se închee la 2 oare, ședința viitoare se anunță pe ḑiua următoare la 9 oare.

L'ar fi scăpat sau ucis prin aceasta? În perplesitatea noastră oribilă, nu sciam ce să facem. Tatăl meu ceru cu curagiu eroic amputația, și pretindea a ocolì lumea cu un picior de lemn. Noi n'am cutezat a-l încrede scalpelului unui măcelar.

Eu m'am hotărît a fugì la Veneția, cale de cinci-ḑeci de miluri. Am luat un cal, care devenise până seara schiop, am cumpĕrat în grabă altul și mi-am continuat fuga. Am sosit în Veneția mai mort. M'am dus la unul din cei mai de frunte bărbați de artă; l'am înduplecat a venì cu mine, oferindu-i tot ce avea Sofia. Am luat o luntre și am descins de a lungul țĕrmului. Noi am sosit cu o răpeḑime, ce mĕ umplu de speranță și de bucurie. Vai! domnule de a'și trăì o mie de ani, amintirea ḑilei aceste înfricoșate, mi-ar fi, cred tocmai așa de amară ca astăḑi! Pe Silvio Goffredi l'am găsit mort și pe Sofia Goffredi alienată!

— Sĕrmane băete! ḑise dl Goefle vĕḑênd un torent de lacrămi isvorînd din ochii lui Cristiano.

— Ah! ḑise acesta, stergêndu-și repede lacrămile, ar fi să nu te lași să te surprindă astfel de emoțiuni; ele sûnt dovadă, că le prea alungi din cuget și se rĕsbună deodată, reluându-și drepturile.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Maiu

„*Katzenjammer vor dem Rausch*“, aceste ar fi cuvintele, cu care s'ar caracterisa mai bine întreprinderea nesocotită a „repatriărei“ bietoșilor Ciangăi din Bucovina. Bieții oameni n'au avut nici timpul, ca să se îmbete de bunătățile patriei, în care s'au întors și iau și lovit durerile lipselor de tot feliul. Tot așa și „repatriatorii“ nici nu și-au început opera cum se cade și au și avut ocasiunea, să vaḑă cu ochii lor fiascul ce l'au făcut. Dar să nu vorbim noi, ci spre și mai buna ilustrare a deplorabilei situațiuni a „repatriaților“ reproducem în estras, ceea ce aflăm în ḑiare scutite de ori ce bănuială, că nu vĕd cu ochi buni aducerea Ciangăilor în țeară. „P. Ll.“ de eri scrie că în congregațiunea comitatului Torontalului s'a desbătut raportul vice-comitetului Tallian despre situațiunea Ciangăilor. Scirile, cari causează nelinisce sau a devenit — după cum se scrie ḑiariului „Nemzet“ — durere în cea mai mare parte a emigraților; abea a treia parte sûnt harnici de lucru; numĕrul vĕduvelor neharnice de lucru se suie la sută, plata e foarte mică, un lucrător nu câștigă decât 43 cr. pe ḑi, mijloacele de traiu sûnt foarte scumpe; tot câștigul abia ajunge pentru pâne, de alte mâncări nutritoare imigrații sûnt lipsiți cu totul; multe familii au fost silite a'și zălogì hainele numai, ca să poată trăì, colibi pline de tină și apă sûnt locuințele lor și n'au lemne de încălḑit. Litania de meserii merge mai departe și se termină cu un apel la dietă, ca să vină statul într'ajutor, ca și când statul n'ar avè alte de indeplinit, n'ar avè de spriginit locuitori, cari s'au jertfit și se jertfesc pentru patrie de sute de ani, ci numai să ajute idei scrintite, cum a fost și colonisarea cu Ciangăi.

Principele Muntenegrului în călĕtoria cătră Mocsva petrece în Viena, unde se bucură de o primire splendidă la curte.

Între Englitera și Francia s'a pornit un resboiu cu canaluri. Englitera vĕḑênd că nu poate mântuì canalul Suez de francezi are de gând să sape alt canal. Francezii aflând de intențiunea euglezească se pregătesc să sape ei al doilea canal. Cine va învinge? Până una alta așa dară de o alianță a puterilor apusene nu poate fi vorba. Petrecerea lui Wadington, fost prim-ministru în Francia, la Berlin și conferențele cu Bismarck, întăresc presupunerea aceasta.

Alegerile în România au eșit mai toate în favorul guvernului.

Desbaterea specială asupra projectului de lege pentru scoalele secundare.

(Urmare.)

§-ul 50 (după numĕrarea cea nouĕ §-ul 51) sună astfel: „Dispositiunile atinse în paragrafii precedenți au valoare și pentru scoalele medii susținute de municipii, de comune, de societăți și de singuratici cu următoarele abateri:

1. În privința închiderei provisorice sau definitive a institutului dispune ministru de culte și instrucțiune publică.

2. În privința administrațiunei respective întrebuințărei averei scoalelor secundare susținute de municipii și de comune dispune, în urma ascultărei autorității respective de administrațiune pe lângă observarea eventualelor raporturi de drept, ministrul de culte și instrucțiune publică în conțelegere cu ministrul de interne.

3. La institutele susținute de societăți dispune în privința administrărei averei în casul unei închideri provisorice societatea; aceasta însă e îndatorată a'și înainta conclusul luat în această privință ministrului de culte și instrucțiune publică spre întărire. Ministrul are dreptul, a lua toate mĕsurile, pe cari le va afla de lipsă pentru controlarea administrărei.

La casul închiderei definitive a unui astfel de institut, societatea urmează în privința administrărei averei institutului în sensul statutelor sale întărite, având a'și câștiga pentru o atare dispositiune aprobarea ministrului de culte și instrucțiune publică.

Până la aprobarea ministerială urmează ministrul în privința administrărei averei conform dispositiunei cuprinse în punctul de mai sus.

4. În privința administrărei respective întrebuințărei averei institutelor susținute de privați, dreptul de dispositiune compete susținĕtorilor; în cas, când la astfelde institute se află și fundațiuni, e a se câștiga și aprobarea ministrului pentru fie-care dispositiune. Ministrul are să se acomodeze în casul acesta dispositiunilor cuprinse în punctul 3.

Carol Wolff: Onorată casă! Am unele observări la punctul 3 și 4 din §-ful acesta. Punctul 3 sună. (Vorbitoriul cetesce punctul 3, veḑi mai sus.)

Onorată casă! E sciut că fie care societate înainte de a se forma, e datoare așĭ înainta statutele ministeriului spre întărire. Se scie și aceea că ministrul nu întăresce statutele unei societăți, dacă acele nu au luat mĕsurile de lipsă referitoare la întrebuințarea averei societății la casul de disolvarea al societății sau la cas, când nu'și poate ajunge scopul ce-l urmăresce. Nu înțeleg deci, pentru ce să se mai receară aprobarea din partea ministrului de culte și instrucțiune publică a concluselor luate de societate în sensul statutelor odată întărite. Aceasta e un

www.digibuc.ro

tutorat superfluu şi o limitare şi vătĕmare a dreptului de proprietate şi în legătură cu aceasta a dreptului de dispoziţiune al societăţei.

Mai departe dispune din punctul 4 următoarele: (Vorbitoriul cetesce punctul 4, veḑi mai sus.)

Punctul acesta nu trage linia limitrofă, între marginile căreia ar fi permis privatului a dispune independent în privinţa fundaţiunilor dela institutul sĕu, şi nu arată, cari sûnt fundaţiunile, asupra cărora privatul poate dispune numai pe lângă aprobarea ministrului. Punctul acesta e astfel formulat, încât privatul, dacă ar esista la institutul sĕu o fundaţiune cât de mică, îşi perde dreptul de dispoziţiune asupra averei sale proprie, ear ministrul de instrucţiune are voie a se amesteca în administrarea şi întrebuinţarea aceleia. Eu nu cred, onorată casă! că aceasta ar fi intenţiunea cea adevĕrată a paragrafului. O astfel de dispoziţiune ar nimici dreptul de proprietate privată. Numai în state despotice e usuat principiul, că despotul e proprietariul suprem al averei tuturor supuşilor sĕi.

Conform §-fului acestuia ministrul de culte şi instrucţiune publică ar fi în Ungaria supremul proprietariu al averei acelor persoane private, cari sûnt atât de nenorocite, de îşi întrebuinţează averea spre înfiinţarea de institute de învĕţământ.

Nu e corectă nici dispoziţiunea, că privaţii pot dispune cu aprobarea ministrului şi asupra fundaţiunilor, căci referitoriu la fundaţiune e normativă voinţa fundatorelui. Ministrul are numai a priveghia, ca sĕ rĕmână intacte drepturile fondului.

Recomând deci on. case următoarele modificaţiuni.

În locul punctului 3 şi 4 e a se pune:

La institutele susţinute de societăţi dispune societatea în privinţa administrărei averei la cas, când s'ar decreta închiderea lor provisorică.

Dacă se va decreta închiderea difinitivă a acestor institute are a dispune în privinţa administrărei averei conform statutelor întărite.

4. În privinţa administrărei, resp. întrebuinţărei averei institutelor susţinute de privaţi „dispun privaţii pe lângă respectarea drepturilor, ce compet altora în privinţa eventualelor fundaţiuni aflătoare la astfel de institute.“

Adolf Zay susţine, că alinea 2 a § fului acestuia, dacă nu se modifică unele espresiuni, dispune tocmai contrariul dela aceea, ce esistă aḑi în Ungaria ca drept, ceea ce sigur nu va altera nici domnul ministru. Alinea a 2-a a acestui §. sĕ se formuleze deci în următoriul mod: 2, Asupra administrărei respective întrebuinţărei averei scoalelor secundare susţinute de municipii sau de comune decide în sensul art. de lege 18 din anul 1870 iurisdicţiunea sau comuna cu dreptul de proprietate.“

Alesandru Körössy: Onorată casă! Nu primesc unul din amendamentele propuse. Deja la §§-ii precedenţi am tras la îndoială cunoscinţele colegului meu Wolff în privinţa dreptului penal; fiind că, precum se vede nu prea e îndemânatec în principiile dreptului penal. Acum vĕd că dĕnsul nu e în clar nici în privinţa principiilor din dreptul civil. Anumit în punctele combătute de dĕnsul nu se poate vătĕma nici dreptul societăţilor, nici a privaţilor. De ce? Fiind că e legat de condiţiuni. Ministrul se poate amesteca numai, după-ce s'a decretat închiderea scoalei; în casul acesta nu se mai poate întrebuinţa averea privată spre scopul, pentru care a fost închisă scoala. Din motivul acesta trebue sĕ se susţină amestecul şi supravegherea ministrului. În asemenea mod se amestecă ministrul în privinţa averei institutelor susţinute de privaţi numai la cas, când la avere se află şi fundaţiuni. Trebue a se concede deci din punct de vedere al intereselor comune ministrului oare-care influinţă pentru de a se putè informa despre cele, ce se întêmplă cu fundaţiunile. Primesc deci tecstul original. (Aprobare).

La votare se primesce paragraful 50.—51) neschimbat şi se resping amendamentele propuse de deputaţii C. Wolff şi Adolf Zay.

§-ful 52 se primesce neschimbat, respingêndu-se modificaţiunea stilară propusă de Stefan Ielenik Almassy.

§-ful 53 sună astfel: Dacă una din scoalele secundare publice, cari nu stau sub dispoziţiunea şi nemijlocita conducere a ministrului de instrucţiune, nu corespunde preste tot recerinţelor legei presente, ministrul e îndreptăţit ai detrage după trei admoniţiuni îndreptate în intervale de câte cel puţin o jumătate de an respectivei autorităţi dreptul publicităţii.

Astfel de admonări, cari s'ar arĕta eventual de lipsă în privinţa statului profesoral a corpului didactic sau a edificiilor esistente al unui institut de învĕţământ, îşi pot lua începutul numai după doi ani dela sancţiunea legei presente.

Institutele căror-a s'a detras dreptul publicităţii nu pot estrada testimonii valide şi nu pot ţinè esamene de maturitate.

Adolf Zay propune la paragraful acesta următorul aditament:

„Institutele confesionale, căror-a s'a detras dreptul de publicitate, îşi conservă totuşi posiţia confesională de drept şi mai departe.“

Se roagă mai departe a se şterge din alinea 2 cuvintele goale „a edificiilor esistente.“

Albert Berzeviczy propune următorul aditament: „Scoala confesională, căreia s'a detras dreptul de publicitate devine scoală confesională privată şi ca atare cade sub dispoziţiunile cuprinse în secţiunea a III-a.“

Se primesce paragraful neschimbat; Zay şi Berzeviczy îşi retrag aditamentele.

§-ii 54—59 cuprind dispoziţiunile referitoare la institutele private; se primesc fără modificări.

§-ul 60 sună astfel: „Pentru cualificaţiunea profesorilor dela scoalele secundare organisează ministrul de culte şi instrucţiune publică la Universităţile ungare câte-o comisiune esaminătoare. Membrii acestei comisiuni sûnt acei profesori dela scoalele mai inalte, cari se ocupă cu predarea şi cultivarea specială a objectelor de esaminare. Afară de aceştia mai poate denumì ministrul după singuraticele grupe speciale încă şi astfel de membri, cari, deşi nu sûnt profesori, totuşi se ocupă în mod special cu studiile respective.“

Coloman Csiky propune că şi profesorii dela scoalele secundare pot fi membri în comisiunea esaminătoare.

Albert Kiss propune: confesiunile sûnt îndreptăţite aşi pregăti şi cualifica ele înşile puterile lor didactice, precum a fost provĕḑut în projectul mai recent.

Blasius Orban spriginesce propunerea dep. Kiss în considerarea sumptuosităţii călĕtoriei la Budapesta şi Cluj şi a necesităţii, de a rĕmânè intactă autonomia protestanţilor.

Asupra propunerilor acestor-a şi a §-ului se încinge o discusiune mai lungă. Pentru propunerea dep. Kiss vorbesce într'o vorbire mai lungă dep. Otto Hermann, polemisând cu dep. sasi.

Dep. **Adolf Zay** desaproabă întreagă secţiunea IV., care tractează despre cualificaţiunea profesorilor. Dispoziţiunile cuprinse în secţiunea aceasta sûnt în contraḑicere cu autonomia şi continuitatea de drept a confesiunilor, căci le răpesce confesiunilor dreptul, care l'au esercitat până acum în mod corect în sensul legilor fundamentale de stat,dreptul de a'şi pregăti şi cualifica înşile pe profesorii proprii.

Ministrul de instrucţiune publică **Trefort** recomândă paragraful după tecstul din project. Statului se reservă prin dispoziţiunile acestea numai atâtea garanţii, că oare posede candidatul de profesură cualificaţiunea recerută şi se statoresc condiţiunile cualificaţiunei.

Paragraful sĕ primesce cu amendamentul dep. Csiky. §-ul 61 sună: „Cualificaţiunea de profesor pentru scoalele secundare o obţine acela, care dovedesce:

1. că a făcut întreg cursul din gimnasiu resp. din scoala reală cu succes bun şi a depus esamenul de maturitate. Acela, care a absolvat scoala reală, e datoriu a dovedì cel puţin atâtea cunoscinţe din limba latină, câte se recer pentru priceperea unui tecst latin uşor.

2. că, după absolvarea scoalei medie a studiat în decurs de patru ani la o universitate, la o scoală înaltă technică sau la o altă scoală înaltă obiectele aparţinĕtoare specialităţii sale, şi afară de aceasta, că a studiat: *a)* limba şi literatura maghiară; *b)* pedagogia (sciinţa despre educaţiune şi instrucţiune) şi istoria pedagogiei; *c)* din obiectele proprii filosofice ce lpuţin logica, psihologia şi istoria filosofiei.

Pentru individul, care a studiat în decurs de un an unele din obiectele obligate la o scoală înaltă întocmită altcum, e de ajuns, dacă dovedesce prin un testimoniu dela scoala respectivă, că a făcut trieniul. Acela, care voesce a obţinè cualificaţiune în filosefie, sau în limba maghiară, germână sau franceză şi în literatură sau istorie, trebue sĕ dovedească, că a studiat în decursul studiului sĕu şi literatura grecă şi romană. Respectivul poate petrece din patru ani de studiu un an la universitate strĕină;

3. că după absolvarea studiului universitar a petrecut cel puţin un an sau în mod practic cu instrucţiunea la o scoală secundară, sau spre continuarea studiilor sale la o universitate strĕină sau din patrie. Într'aceea e neapĕrat de lipsă sĕ documenteze, că în unul din cei cinci ani a făcut pracsă ca educator sau profesor;

4) că a depus esamenul resp. esamenele de cualificaţiune prescrie în §§-ii următori înaintea comisiunei esaminătoare, îndreptăţite cu succes bun. Esamenul de cualifiaţiune cel puţin partea din urmă a aceluia se poate dispune numai după un an dela terminarea studiului universitar.“

Coloman Thaly propune la p. a) următorul aditament: „cu deosebită considerare la istoria culturei naţiunei maghiare.“

Ministrul **Trefort** n'are nimic contra modificaţiunei.

§ ul se primesce pe lângă aditamentul deput. Thaly.

§-ul 62 sună: „La esamenul de cualificaţiune se pot admite pe basa părerei comisiunei esaminătoare şi astfel de indivi̇ḑi, cari n'au absolvat cursul universitar prescris în paragrafii de sus, au documentat însĕ în lucrările lor literare o pregătire specială şi cultură generală şi că s'au ocupat în mod practic cu instrucţiunea sau că au fost aplicaţi ca profesori pe timpul, când a întrat în vigoare legea presentă“.

Se primesce fără observări.

§ ul 63 sună astfel: „Esamenele sûnt scripturistice şi verbale şi se estind asupra:

1. astorfel de obiecte, a căror cunoscinţă se recere în interesul culturei generale şi cu privire la chemarea de profesor dela fie-care candidat, care doresce a fi cualificat pentru ori care specialitate, în sensul dispoziţiunilor de mai sus.

2. cunoscinţelor, cari se recer pentru acele specialităţi, pentru cari voesce candidatul a fi cualificat;

3. asupra metodei şi esercitiului instrucţiunei în specialităţi respective. De asemene trebue sĕ dovedească candidatul, întru cât pricepe limba maghiară ca limbă de propunere şi întru cât o poate manua cu respect la gramatică şi la literatură. Resultatul se înseamnă în diplomă“

Coloman Thály propune la alinea 3 a se schimba cuvêntul „manua“ în cuvêntul „pricepe“.

Dep. **Adolf Zay:** Precum e formulat §-ul de faţă s'ar putè uşor întêmpla sĕ fie rĕu înţeles şi interpretat. S'ar puté pretinde, că fie-care candidat sĕ documenteze o desteritate în privinţa limbei maghiare, ca limbă de propunere, astfel şi acei candidaţi, cari la scoalele secundare nemaghiare nu propun limba şi literatura maghiară ci d. e. fisica, matematică sau limbile clasice. Aceasta ar fi o cruḑime nemotivată, o jignire grea a intereselor culturale naţionale.

Ḑicerea a doua din alinea 3-a acestui § sĕ se modifice în următorul mod:

„Acei candidaţi, cari vor a fi cualificaţi pentru scoalele medii cu limba de propunere preste tot maghiară, sau pentru propunerea limbei şi literaturei maghiare în scoalele secundare nemaghiare, au a dovedì, că pricep limba maghiară ca limbă de propunere atât în partea ei gramaticală, cât şi literară, şi că o sciu şi manua.

Consiliariul ministerial **Carol Szász** observă faţă cu Zay, că acesta n'a priceput §-ful, acesta pretinde dela candidat, sĕ dovedească prin esamenul de cualificaţiune, întru cât pricepe el limba şi literatura.

Paragraful se primesce pe lângă aditamentul dep. Thály.

§ ul 64 sună astfel: „Esamenul de cualificaţiune se poate înmpărţì în mai multe părţi în urma unor ordinaţiuni. De aceea se poate depune cu mai multe ocasiuni. Astfel de candidaţi, cari au fost la o universitate strĕină în timpul când s'a depus partea primă a esamenului de cualificaţiune, pot depune întreg esamenul de cualificaţiune, de odată. Esamenele de cualificaţiune se ţin în tot anul la timpul prefipt mai nainte prin ordinaţiuni.“

Sĕ primesce fără schimbări.

§-ul 65 sună: „Cunoscinţele necesare pentru fie-care specialitate obligatoare din obiectele următoare în mĕsura însemnată aici:

1) Din limba maghiară şi din literatura maghiară (Cunoscinţa limbei maghiare şi stilistica). Privire asupra desvoltărei literaturei maghiare şi cunoscinţa opurilor mai principale ale scriitorilor mai însemnaţi;

2) Liniamente fundamentale din filosofie, pregătire temeinică din pedagogie, cunoscinţe din istoria mai nouă a pedagogiei.“

Coloman Thaly propune la punctul 1 aditamentul următor: „şi a istoriei culturale a naţiunei maghiare.“

Paragraful se primesce cu modificaţiunea aceasta.

§§-ii 66—68 se primesc fără observări.

§-ul 69 sună astfel: „Ministrul decide din cas în cas în urma ascultărei uneia din comisiunile esaminătoare din patrie întru cât e validă diploma de profesor câştigată în străinătate; la tot casul se pretinde însă, că respectivul sĕ documenteze pe de o parte pregătirea circumscrisă în §-ii de mai sus de altă parte sĕ documenteze că posede testimoniu din obiectele obligate ale esamenului de cualificaţiune dela universitatea din patrie.

Paragraful se primesce cu modificarea propusă de ministru preşedinte **„Coloman Tisza“** în loc de cuvintele: „în streinătate“ sĕ se pună; „la univertăţi nemaghiare“.

(Va urma)

www.digibuc.ro

Apostolul Mărgărit.

„Journal d' Athènes“ primesce din Salonic scirea, că Apostolul Mărgărit e pus în temniță. Haïna dare de seamă a organului grecesc e următoarea:

„Faimosul Apostol Mărgărit, care și-a câștigat o tristă notorietate *speculând românismul*, a fost adus în lanțuri, din Monastir (Bitolia) și a fost internat imediat în închisoarea guvernului. Cuvêntul esact, pentru care acest *renegat al elenismului* a fost arestat și întemnițat nu se scie încă. Se ḑice cu toate acestea că el însuși ar fi provocat arestarea și întemnițarea sa, pentru a amăgì cu mai multă dibăcie încă pe acei Români cari, din Bucuresci, visează la romanizarea *Greco-românilor* (?!) din Macedonia și pentru a obține alte sume de bani. Se adauge asemenea că se așteaptă trimiterea a sume mari din Bucuresci, cari vor servì să *cumpere autoritățile otomane*, pentru ca ele să elibereze pe acest cavaler de industrie.

Aflu asemenea din scrisori, primite din Bitolia, că acest îndrăsneț speculator călĕtoria prin satele locuite de *Greco-români*, le povestea sătenilor izbânzile Românilor dela Plevna și-i învita de a alege câte un băiat din fie-ce sat și de a'l trimite la scoala militară din Bucuresci. Terminându-și studiile, acești tineri vor putè să se întoarcă în satele lor, unde se vor pune în capul concetățenilor pentru a-i conduce în rĕsboiu în contra *Turcilor* (? !) cu scopul *de a unì Macedonia* cu *România*. (? !) Dacă aceste informații sûnt esacte, nu mai e îndoială că faimosul emisar, în loc de a fi stricăcios elenismului, e și mai stricăcios Românilor, a căror bună credință o esploatează prin asemenea insanități.“

Espresia de *Greco-român* e atât de improprie ca și afirmarea că iedul e fiul zimbrului. Nu esistă Greco-român, precum nu esistă Greco-spaniol sau Greco-englez. Românii din triunghiul tracic sûnt tot atât de Români și tot așa de puțin Greci, ca cei din Maramurĕș de ex. E o viclenie comună a numì pe un popor, radical deosebit de cel grecesc, ba Grec vlachofon, ba Greco-român, ba câte toate. Ca și când cercetările unui Miklosich, Tomaschek, Thunmanu și alții se pot escamota prin neadevĕruri grecești. *Greco-român* și *por'de căine* sûnt combinații ibride de noțiuni diametral-opuse și au aceeași nuanță de înțeles ironic. Ori e cine-va Grec, ori e Român, una din două; amêndouĕ deodată nu poate fi nimenea.

Dar articolul foii grecești, nu e precum se poate vedè, decât o denunțare spre a ponegrì pe Apostol Mărgărit în fața autorităților otomane. Rolul de *denunțător* îl ia asupră-și corespondentul din Salonic al foii grecești, un rol, pentru care nu invidiăm pe Greci, înclinați îndealtmintrelea din natură la asemenea *onorabilă* ocupație.

Denunțarea, voind a fi vicleană, nu e decât absurdă.

A trimite băeți la scoala militară din Bucuresci și a crea din ei cadre în contra *Turcilor* pentru a *unì Macedonia cu România*, e o aserțiune atât de încornurată, încât nimeni nu e destul de simplu de a o crede.

Dar a trimite băeți la scoala militară și a face din ei oficieri, cari să lupte *alături cu Turcii în contra Grecilor*, când acestora le-ar venì pofta să realiseze charta etnocratică a dlui Paparrigopulos, eată o idee cu mult mai probabilă, pe care o recomandăm tuturor Macedo-românilor.

Nu unirea cu România o vrea cineva, ci concordia deplină între Albanezi, Turci și Macedo-români, pentru a apĕra patria lor tracică de apetiturile de cucerire din Atena.

Foaia afirmă despre Apostol Mărgărit că speculează românismul. Dacă Mărgărit ar fi grec, am crede-o. Dar Mărgărit fiind român, avem cuvênt a admite că e de bună credință.

Pentru noi nu esistă îndoială, că acei cari fac pe spioni chiar *gratis* și fără nici un interes, de vreme ce e în natura lor de a o face, trebue să'l fi denunțat în mod mincinos pe Mărgărit, inducênd în eroare bună credința antorităților turcesci. Turcul, neîncrețĕtor din causa multelor nenorociri ce au căḑut asupra patriei lui, înclină lesne a se crede prădat, pe când adevĕrații, perpetuii, statornicii trădători ai împĕrăției otomane au fost și sûnt până în ḑiua de aḑi în cele mai multe casuri Grecii. Chiar ambasadori ai Porții, de naționalitate greci, au trădat fără mustrare de cuget interesele Suveranului lor, căruia-i depuseră jurământ de credință.

Graeca fides nulla fides.

Românii peninsulei balcanice sûnt cunoscuți din evulmediu ca *romaioctoni*, ca esterminatori de Greci. Pentru a fi ceea ce au fost părinții lor, n'au nevoie de alt decât să rĕmâe Români. Cineva nu poate renega ceea ce nu-i al sĕu, un Român nu poate renega elenismul: el nu se poate decât lepăda din ceea ce — nu numai nu e al sĕu, dar e diametral opus întregei lui naturi. Abia esistă în lume vre-o deosebire mai mare decât între caracterul drept și deschis al Românului și cel pervers și parasitic al Grecului.

Propunerea *)

comisiunei delegate de consistoriul archidiecesan pentru recensiunea manualului: Psichologia empirică pentru ca să fie admis ca manual în scoalele noastre medii și în preparandii.

Venerabil Consistoriu Archidiecesan!

Subscrisa comisiune instituită de Venerabilul Consistoriu Archidiecesan pentru censurarea manualului „Psichologia empirică“ sau „Sciința despre suflet între marginile observațiunei“ de I. Popescu, Sibiiu 1881, are onoare a raporta:

1. Din punct de vedere scientific constată comisiunea că autorul acestui manual aparține la scoala lui Herbart.

Această scoală urmărind principiul empiric în cercetarea fenomenelor psichice a resolvit cu succes plausibil o mulțime de cestiuni, care pentru representanții sistemelor speculative nu au putut eși din studiul problemelor. Principiul empiric a lui Herbart a creat pentru psichologie o positie independentă de speculațiunile filosofice și punêndu-o pe basă sigură a esperienței, a adus sciința psichologiei în rêndul sciințelor naturale esacte.

Sub aceste condițiuni atinge psichologia ca studin propedeutic mai ușor scopul, ce l urmăresce planul de învĕțământ al scoalelor medii, căci conform intențiunei planului, propedeutica filosofică nu are să fie filosofie, ci numai pregătire pentru filosofie. De aici urmează, că un manual elaborat după principiile scoalei Herbartiane este fără îndoeală cel mai potrivit până acum.

În ceea ce privesce manualul dlui I. Popescu comisiunea constată că stă în consonanță cu resultatele obținute de cei mai distinși representanți ai scoalei lui Herbart în domeniul psichologiei empirice.

2. În ceea ce privesce forma, sub care ni se presentă în acest manual materialul psichologic menit pentru scolari, este de observat, că autorul a urmat principiul recunoscut la ori ce carte didactică, ca adecă cartea să fie întogmită așa, ca să aibă și profesorul unele momente de adaus, eară de altă parte să fie manualul un bun conducĕtoriu și îndreptariu pentru scolari.

3. Cu privire la metodă, are comisiunea de a observa, că aceasta este întru toate cea usitată în manualele publicate de autorii, cari aparțin la scoala Herbartiană. Domnul Popescu ne indigitează literatura, ce o a folosit la compunerea acestui manual și numele Lindner, Doral, Zimmerman, Lotcze ș. a. ne sûnt in privința aceasta cea mai autoritativă garanță despre aceea, că cine urmează metoda lor, nu poate greși și Domnul Popescu s'a ținut strict de metoda menționaților autori.

Pe basa celor espuse în punctele: 1. 2. 3. ale acestui raport, comisiunea are onoare a recomanda acest manual pentru de a fi întrodus ca carte didactică în scoalele noastre medie și în preparandia de învĕțători.

Brașov, în 25 Martie, 1883.

Comisiunea recensătoare.

Stefan Iosif m. p. Dr. *Nicolau Popu* m. p.
Ipolit Ilasievici m. p.,

*) Vedi Nr. trecut Red.

Varietăți.

* (Necrolog.) Dela Sighetul Marmației primim următorul anunț funebru:

Întristatul Soț Dr *Ioan Mihályi* cu consângenii sĕi, — tatăl *Paul Dunca* de Sajó, consiliar regesc gubernial în pensiune, — sororile *Iosephina* vĕd. de *Pascovici* și *Nina*, cu inima înfrântă de durere fac cunoscut perderea prea iubitei lor soție, fiice, sore și cumnate

Paula Mihályi născ. Dunca de Sajó,

încetate din viață în 11 Maiu 12 oare de ameaḑă ḑi 1883 în etate de 34 ani.

Ceremonia-i funebrală se va ținè în 13 Maiu d. m. la 3 oare în Sighetul-Marmației, ear' osĕmintele se vor așeḑa în cripta familiară din Saraseu pentru repaus etern. Fie-i țerîna ușoară și memoria binecuvêntată!

* (Necrolog). *Ioan Rusovan*, învĕțător românesc în Satul-Nou de Banat a repausat în 11 Maiu n. a. c. în etate de 43 ani suferind un morb îndelungat. Îmmormêntarea fu în 12 Maiu, funcționând la celebrarea funebrală 5 preoți. Cuvêntul funebral a fost rostit de D. preot Iosif Popoviciu și A. Bontilovits ear învĕțătoriul Procopiu Roșculeț a declamat o cuvêntare versificată; — toți în biserică.

* Cum i se face judecată aḑi țĕranului în Ardeal. Scena se petrece în comitatul Unedoarei. Un țĕran român merge la judecătorul ungur, ca să facă arătare despre un furt.

Țeranul: Să trăesci Măria Ta!

Judecătorul: Să fiu sănătos; no da ce vre?

Țeranul: Dar mi s'a furat o caprĕ, Măria Ta?

Judecătorul: Binye, cinye furat la tinye?

Țeranul: N. N. din Blăjeni, Măria Ta.

Judecătorul: Și nu capetat napoi?

Țeranul: Nu, Măria Ta.

Judecătorul: Pletyt tu la minye și merjem áfáre

Țeranul: N'am bani Măria Ta.

Judecătorul; Dache nu'i bani elveszed a káprát *)

Țeranul. Eu n'am vêndut capra.

Judecătorul: Dáche nu veḑut apoi facem la tyinye hotárire és pedig **) tu trebue să dá la N. N. gyin Blăjeni 5 forint și remunye aci doi, ḑile.

Țeranul: Apoi, cum Măria Ta? N. N. și cu capra și să'i plătesc 5 florini și să remâi și două ḑile aici!

Judecătorul: Jànoș! du la tyemniță pe está blastamát!

Așa pățesce bietul țeran român cu judecători care nu pricep limba.

„Gaz. Transilvaniei“.

*) Dacă nai bani pierzi capra.
**) Și adică.

Mai nou.

Congregațiunea municipală a capitalei Ungariei Budapesta, ca ovațiune pentru *Kossuth*, între éljenuri entusiastice, a întrodus în protocolul sĕu respunsul întreg al fostului guvernator la gratulațiunea ce i adresase congregațiunea cu ocasiunea aniversărei a 80-a. Același respuns se va tipărì separat și se va distribuì între representanții congregațiunei.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 17 Maiu n. 1883.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	120.35	120.25
Renta de aur ung. de 4%	89.30	89 25
Renta ung. de hârtie	87.60	87.60
Împrumutul drumurilor de fer ung.	137.75	138.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.80	91.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	99.—	93.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	99.50	100—
Obligațiuni urbariale temeșiane de	98.50	98.50
Obligațiuni urb. temeș. cuasulă sorțire	98 75	99.—
Obligațiuni urbariale transilvane	99.30	99.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	97.50	97.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	99.15	110.25
Sorți de stat dela 1860	135.25	135.—
Sorți ungaresci cu premii	115.50	114.50
Sorți de regularea Tisei	110.20	100.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	839.—	840.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	78.65	78.65
Acțiuni de credit austr.	307.75	305.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	78 65	78..65
Datorie de stat austr. în argint	7805	79—
Renta de aur austriacă	98.75	99.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“		100.30
London (pe polița de trei luni)	120 15	120.10
Galbin	5.65	5.67
Napoleon	9.52	9.52
100 marce nemțesci	58.65	58.70

„Albina“ institut de credit și de economii.

Publicațiune,

în sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 §. 29.

1. **Suma scrisurilor fonciare** puse în circulațiune face cu ḑiua de 30 Aprilie 1883 **fl. 615,300.**

2. **Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecari** cari servesc de coperirea acestor scrisuri fonciari sûnt de **fl. 616,637.99.**

3. **Valoarca hipotecelor** luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecari este de **fl. 2,743,850.**

4. În sensul §. 97 din statute **fondul special** pentru asigurarea scrisurilor fonciari e de **fl. 230,858.95** acesta e indus în cont separat și este plasat în efecte publice.

Sibiiu, 1 Maiu 1883.

[414] 2—3 **Direcțiunea.**

Szám 6045 1883. [415] 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye Közigazgatásánál rendszerésített **hat** közigazgatási gyakornoki állómásokra **ismételten** pályázat hirdettetik. —

Ezen allomás mindégyike 300 frt. évi fizetés és 60 frt. lakbérrel, van ellátva. —

Pályázok, ebbéli folyamodványaikat az 1883 évi I-sö törvényczikkben előirtt minösitést tanusitó, eredeti vagy hiteles másolati bizonyitványaikkal felszerelve folyó év Iunius hó 15-ik napjáig Szebenvármegye föispánja és Szászispán úr ő méltóságához béadni utasitattnak. —

Nagy-Szeben 1883 Majus hó 16-án.

Szebenvármegye álispánja,

Redactor rĕspunḑĕtor Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

www.digibuc.ro